

ΟΔΗΓΙΕΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ
ΤΩΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ

(Σχολικό έτος 2002-2003)

Συντονισμός για το Π.Ι :

Χριστίνα Βέικου, Σύμβουλος του Π.Ι.

Για τη σύνταξη των οδηγιών διδασκαλίας των φιλολογικών μαθημάτων του Λυκείου, κατά το σχολικό έτος 2001-2002, συνεργάστηκαν :

Αργυροπούλου Χριστίνα, Σύμβουλος του Π.Ι.

Γκλαβιάς Σωτήριος, Μόνιμος Πάρεδρος του Π.Ι.

Κυρκίνη Αναστασία, Μόνιμος Πάρεδρος του Π.Ι.

Αγγελάκος Κωνσταντίνος, Πάρεδρος ε. θ. του Π.Ι.

Δάλκος Γιώργος, Πάρεδρος ε. θ. του Π.Ι.

Γιαννακόπουλος Δημήτριος, Φιλόλογος

Δελή Χριστίνα, Φιλόλογος

Καβουκόπουλος Φώτης, Φιλόλογος

Καράμπελα Ελένη, Φιλόλογος

Καραγεωργίου Αναστασία, Φιλόλογος

Κατσιμπάρδης Μιχάλης, Φιλόλογος

Μαστραπιάς Αντώνιος, Φιλόλογος

Μπεχλικούδη Δήμητρα, Φιλόλογος

Μωραΐτου Δέσποινα, Φιλόλογος

Ρηγάτου Ντίνα, Φιλόλογος

Σακκά Βασιλική, Φιλόλογος

Τουρνά Χαρινέλα, Φιλόλογος

Επίσης χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία από κείμενα και εισηγήσεις των συγγραφικών ομάδων των σχολικών βιβλίων κατά γνωστικό αντικείμενο

Σημείωση: Οι Οδηγίες για τη διδασκαλία των Φιλολογικών Μαθημάτων στο Ενιαίο Λύκειο είναι σύμφωνες με το πρόγραμμα και την ύλη των μαθημάτων όπως ισχύουν για το τρέχον σχολικό έτος 2002-2003. Ειδικά για το μάθημα της Ιστορίας στο Ενιαίο Λύκειο, έχει τροποποιηθεί η διδακτέα/ εξεταστέα ύλη της Β΄ τάξης και έχει αντικατασταθεί το βιβλίο της Γ΄ τάξης. Σε περίπτωση ενδεχομένων αλλαγών από το ΥΠΕΠΘ οι διδάσκοντες θα ενημερωθούν με σχετικές υπουργικές αποφάσεις.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΤΜΗΜΑ Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ

ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

ΤΩΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ

(Σχολικό έτος 2002-2003)

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ - ΛΑΤΙΝΙΚΑ
ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ - ΙΣΤΟΡΙΑ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑ

Με απόφαση της Ελληνικής Κυβερνήσεως τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου και του Λυκείου τυπώνονται από τον Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων και διανέμονται δωρεάν.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο τόμος αυτός με τις **Οδηγίες για τη διδασκαλία των Φιλολογικών Μαθημάτων** περιλαμβάνει τις αρχές και τους σκοπούς διδασκαλίας κάθε μαθήματος, τη διδακτέα ύλη καταμερισμένη σε διδακτικές ενότητες, τους στόχους που οφείλει να υπηρετεί η διδασκαλία καθώς και τη μέθοδο και τις τεχνικές που καθιστούν αποτελεσματικότερη τη διδακτική προσέγγιση κάθε αντικειμένου. Εφόσον δεχόμαστε ότι η πληρέστερη δυνατή γνώση και κατανόηση του διδακτικού αντικειμένου είναι η προϋπόθεση για την επιτυχία του διδάσκοντος στο έργο του, η μέθοδος και οι τεχνικές προσπέλασης του διδακτικού υλικού είναι μια εξίσου σοβαρή υπόθεση για την ολοκλήρωση των παιδαγωγικών σκοπών μας.

Το **τι** θα διδάξουμε είναι βέβαια ένα βασικό πρόβλημα στη διαμόρφωση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων· το **πώς** θα το διδάξουμε, όμως, είναι ο καταλυτικός παράγοντας για την εκπλήρωση ή την αποτυχία των προδιαγεγραμμένων στόχων. Ο διδάσκων δεν πρέπει μόνο να **γνωρίζει** αλλά και να **αγαπά** αυτό που έχει να διδάξει· δεν πρέπει μόνο να **θυμάται** αλλά και να **σκηνοθετεί** αυτό που έχει να πει· δεν πρέπει μόνο να **ταξινομεί** αλλά και να **διακοσμεί** ό,τι έχει να προσφέρει. Αυτός ο συγκεκριασμός θεωρητικής γνώσης και διδακτικής πράξης, φαντασίας και λόγου, είναι που μετατρέπει το γνωστικό αντικείμενο σε μορφωτικό αγαθό.

Σημαντικό είναι ακόμη να δίνεται το διδακτικό υλικό ως πρόβλημα προς επίλυση και όχι ως προκατασκευασμένη απομνημονεύσιμη γνώση, έτσι ώστε να καλλιεργείται η κριτική σκέψη και η δημιουργική ικανότητα των μαθητών/τριών. Η διδακτική πορεία πρέπει να βασίζεται στην αυτενέργεια των μαθητών, να κινεί το ενδιαφέρον τους και να τους κατευθύνει στις πηγές και στα μέσα απόκτησης της γνώσης. Τα παιδιά, πιο πολύ από το να μαθαίνουν, πρέπει να μάθουν **πώς να μαθαίνουν** και ακόμη να μαθαίνουν **κάνοντας πράγματα**: μαθαίνει κανείς να μιλά μιλώντας και μαθαίνει να γράφει γράφοντας. Η μόρφωση κατασκευάζεται – μαθαίνουμε να συνθέτουμε τον φυσικό και κοινωνικό μας κόσμο όχι μόνο με το πνεύμα αλλά και με το σώμα και τα αισθήματά μας, με σκοπό να συμβιώσουμε αρμονικά με όλους τους άλλους ανθρώπους. Αυτή η βιούμενη γνώση είναι που προετοιμάζει και ωθεί στη δράση. Και έτσι μόνο η διδασκαλία μετατρέπεται από αυθεντιοκρατική στάση σε διαλεκτική σχέση μεταξύ εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων.

Μια τελευταία σπουδαία επισημάνση είναι ότι όλα τα φιλολογικά μαθήματα, ως κατ' εξοχήν ανθρωπιστικά, πρέπει να αποσκοπούν στη διαμόρφωση ελεύθερων και υπεύθυνων ανθρώπων, να προβάλλουν την αξία της δημοκρατικής συμμετοχής και να συγκλίνουν στην ιδέα της ισοτιμίας των ανθρώπων και των πολιτισμών καθώς και στην υπεράσπιση των έργων και των δικαιωμάτων τους. Πρέπει επίσης να βοηθούν τους μαθητές/τριες να εκτιμούν την ιδιαίτερη φυσιολογία του ελληνικού λόγου και πολιτισμού, να κατανοούν και να χειρίζονται αποτελεσματικά

την ελληνική γλώσσα. Επιπλέον θα πρέπει να λαμβάνουν υπ' όψιν και την ύλη των άλλων μαθημάτων, ώστε να δίνονται ευκαιρίες διεπιστημονικών προσεγγίσεων με πρακτική και κοινωνική αναφορά.

Οι οδηγίες στον τόμο αυτό περιλαμβάνουν τη διδακτέα ύλη και τη γενική σκοποθεσία κάθε μαθήματος, επιμέρους διδακτικούς στόχους κατά θεματική ενότητα, ειδικές επισημάνσεις κατά διδακτικό αντικείμενο, συγκεκριμένα διδακτικά παραδείγματα καθώς και επιλεκτική βιβλιογραφία. Αποσκοπούμε έτσι να προσφέρουμε στους εκπαιδευτικούς, που αναμετρώνται κάθε μέρα με τις δυσκολίες της σχολικής τάξης, ένα ενιαίο, συγκεντρωτικό και συνοπτικό ταυτόχρονα βοήθημα, με την ελπίδα ότι θα αποβεί χρήσιμο και καθοδηγητικό. Βέβαια, οι διδακτικές αυτές οδηγίες, όσο κι αν είναι αναλυτικές, έχουν κατ' ανάγκη ένα γενικευτικό χαρακτήρα. Γι' αυτό θα πρέπει να αντιμετωπισθούν περισσότερο ως πλαίσια της διδακτικής πράξης, ώστε να δίνεται η ευχέρεια αλλαγών ή τροποποιήσεων του περιεχομένου τους ανάλογα με τις τοπικές συνθήκες και τις ειδικές ανάγκες κάθε σχολικής τάξης, ώστε να μη λειτουργούν δεσμευτικά οι αναλυτικές λεπτομέρειες. Η προτεινόμενη ευελιξία πάντως δεν αναιρεί σε καμία περίπτωση την ανάγκη αναζήτησης κάποιων σταθερών διδακτικών και γνωστικών στοιχείων που θα πρέπει να χρησιμοποιήσει ο διδάσκων και να εμπεδώσουν οι διδασκόμενοι, ώστε να είναι επιτυχές και αποτελεσματικό το κοινό έργο τους.